Végső István

# Kellemetlen illatú pör. Dr. Silling Ede, egy felfüggesztett polgármester ügye

**Abstract: An Unpleasant-Smelling Lawsuit: The Case of Dr Ede Silling, a Suspended Mayor.** Dr Ede Silling (1847–1923), a lawyer, held the office of mayor of Kiskunhalas between 28 January 1909 and 8 August 1918. He came from a Calvinist ministerial family in Soltvadkert, yet built his career in the largest town of Lower Kiskunság. As a pro-government town leader, he became involved in conflicts with the opposition, which stood on the political traditions of 1848. As a consequence of party-political struggles, lawsuits, and administrative proceedings, the Administrative Committee of Pest-Pilis-Solt-Kiskun county suspended Dr Ede Silling from the office of mayor in the summer of 1918.

**Keywords**: mayor; suspension; Kiskunhalas; public administration; legal proceedings

A korabeli sajtó szerint a törekvő közéleti személyiségnek, dr. Silling Ede ügyvédnek „tetterőből, nemes ambícióból és önérzetességből van az egyénisége formálva".[1] A nagy reményekkel induló politikai karrier végül egy közigazgatási, jogi eljárást követően a nyilvánosság előtt bukott el az első világháború évei alatt. Írásomban ennek az ügynek a történetét, az eljárásokat kívánom bemutatni. Mi vezetett dr. Silling Ede polgármester felfüggesztéséhez? Hogyan változott meg a város politikai és közigazgatási képe a korban a nem túl gyakori eljárás következtében? Ezekre a kérdésekre is igyekszem választ adni az írásomban.

Kiskunhalas 1745 óta a Jászkun Kerület (későbbi nevén: Hármas Kerület) része volt. A részben autonóm közigazgatási terület felszámolása következtében a város 1872-től rendezett tanácsú város lett. A Hármas Kerület megszűnése után, 1876-tól Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye részévé vált. Első polgármestere a 48-as szellemiségű Vári Szabó István jogász volt. Egészen hosszú ideig, 1872–1903 között állt a város élén. Utána rövidebb ideig voltak a város élén kormánypárti politikusok. Majd következett dr. Silling Ede (1909–1918) polgármesteri időszaka, amely újra egy hosszabb érát jelentett, de amelynek utolsó éveit botrányok terhelték.

Dr. Silling Ede[2] (1847–1923) ügyvéd 1909. január 28. és 1918. augusztus 8. között töltötte be a polgármesteri tisztséget Kiskunhalason. 1847-ben született a régi kiskun

[1] *Kiskunhalas Helyi* Értesítője, 1909. február 3. 1.

[2] Hivatalosan Silling Eduárd volt a neve, de ezt szinte sehol nem használták, csak az anyakönyvi iratokon.

https://doi.org/10.17048/EKKETDIKonf.24.2.2026.319

városhoz közeli községben, Soltvadkerten. Édesapja, Silling András református lelkész volt.[3] Édesanyja, a neves, Erdélyből származó Latabár kiskunhalasi református családból származott. Édesapja halála után özvegyen maradt édesanyjával és három öccsével Soltvadkertről Kiskunhalasra költöztek. Budapesten szerzett jogi diplomát, később ügyvédi vizsgát is tett. Kiskunhalason ügyvéd volt, és a református egyház presbitere. A Halasi Kereskedelmi Bank Rt. elnöke volt. 1877. november 28-án, Kiskunhalason házasságot kötött első nejével, Gózon Idával.[4] Felesége is aktívan igyekezett részt venni a társadalmi életben, a Kiskunhalasi Női Jótékony Egylet egyik újjáélesztője és oszlopos tagja volt haláláig.[5]

Dr. Silling korán bekapcsolódott a közéleti vitákba. Már a századforduló előtt is pályázott a városi legfőbb tisztségért. 1893. július 17-én ismét beadta pályázatát a polgármesteri állására. Ketten voltak pályázók, az ellenzéki, 48-as veterán Vári Szabó István polgármester és a nála fiatalabb, kormánypárti dr. Silling Ede. A választáskor leadott 154 szavazatból előbbi 89-et, míg utóbbi 65-öt kapott.[6] Fontos felhívni a figyelmet, hogy a városban hagyományosan komolyan egymásnak feszült az ellenzék és a kormánypárt. Nem dr. Silling személye hozta el a változást. Kiskunhalas tekintélyes lelkésze, MTA-tagja, turkológusa, Szilády Áron (szabadelvű párti) országgyűlési képviselő (1865–1878) szemben állt az egykori barátjával, dr. Vári Szabó István polgármesterrel (1872–1891, 1893–1903), jogásszal, 48-as századossal. Komoly összeütközéseik voltak a református gimnázium építése és a kiskunhalasi birtokosság szövevényes alapítványi és birtokbérlési ügye, a „Páka-pör" kapcsán.[7] Fordított esetben is hasonlóan ellentétek feszítették a politikai légkört. Amikor Vári Szabó barátja, kollégája, Babó Mihály (1857–1923) jogász, egykori városi főjegyző lett a 48-as alapokon álló országgyűlési képviselő (1901–1910), akkor a városvezetés élére kormánypártiak kerültek, mint dr. Tóth Kálmán (1891–1893) és dr. Nagy Mór (1903–1910), akik Tisza-pártiak voltak.

Dr. Silling nem választott képviselő, hanem virilis volt. 1893-ban a virilis lista 5. helyén állt, tehát a legtöbbet adózók egyike volt. Összehasonlításképp a szintén tekintélyes vagyonnal rendelkező Vári Szabó a 6. helyen, míg a tekintélyes lelkész Szilády Áron a 8. helyen állt.[8] Hosszú időnek kellett eltelnie, hogy dr. Sillinget újra jelöljék. 1909. január 28-án a városi tisztújításnál a képviselők polgármesternek választották

Helyenként írták hivatalosan iratokon, szakirodalomban is így a nevét: Schilling. 5 testvére és 5 féltestvére volt. Ferró: 2000: 24. melléklet.

[3] 1796-ban Nagyszékelyben született, szülei egyszerű földművesek voltak. Iskoláit szülőhelyén, majd Nagykőrösön és Debrecenben járta. Még a debreceni főiskolában érte a soltvadkerti református német egyház meghívása, ahová 1820-ban ment. 11 gyermeke született két feleségtől. 1854 júliusában hunyt el Soltvadkerten. Munkája: *Gesangbuch zum Gebrauche der evangelisch reformirten deutschen Gemeinden in Ungarn*. Pest, 1833. Vö.: Szinnyei 1908: 415–416; Ferró: 2000: 24. melléklet; Gszelmann 2004: 301–302.

[4] 1913-ban meghalt a felesége.

[5] *Kun-Halas*, 1891. március 22. 3, 1891. május 17. 3.

[6] Thorma 2012: 50.

[7] Gszelmann 2005: 783–790.

[8] Alabán 2005: 477.

dr. Sillinget. Polgármestersége tovább mélyítette a szakadékot a kormánypárti és az ellenzéki szavazók és politikai ellenfelek között. Számos konfliktusa volt, főként dr. Babó Mihály országgyűlési képviselővel.

Ám tekintsük át röviden, hogy a helytörténeti szakirodalom milyen eredményeket fűz a nevéhez. Megjelent Kiskunhalas r. t. város sokszorosított térképe. A képviselő-testület kijelölte az állami népiskolák építési helyeit. Megnyílt a rekettyei elemi tanyai iskola. Elkészült Pest vármegye monográfiája, melyben a Kiskunhalasról szóló fejezetet ifj. dr. Reiszig Ede történetíró és dr. Nagy József főgimnáziumi tanár készítették. A város képviselő-testülete határozatot hozott több utca kikövezésére. Megépült a csendőr lovaslaktanya. Elkészült Kiskunhalas rendezett tanácsú város Építési Szabályrendelete és Nyugdíj Szabályrendelete.

Kétségtelenül egyre fokozódó terhet jelentett az első világháború kitörése. Bevezetésre kerültek a hadigazdálkodáshoz és átalakuló közigazgatási és rendvédelmi feladatokhoz köthető intézkedések. Megkezdték a polgárőrség szervezését. Liszt-, kenyér- és cukorjegyrendszer került bevezetésre. Tervbe vették a szappanjegyek életbe léptetését is. A fronton lévő katonáknak megindult a fehérneműgyűjtése a városban, melyet a bizottság házról házra járva szedett. Háromszáz kiskunhalasi gyereknek készült el bőrcipő a polgármester közbenjárására. 1914-ben rövid időre bezárt a Sóstó fürdő, majd később hétvégére korlátozták a nyitvatartását. 1914-től a városban és a külterületen is rövidített tanéveket vezettek be. A gyermekeket is munkára fogták a családok, így például a tanyai iskolások száma az 1914-es 889 főről 1915/1916-ra 505 főre apadt. 1915-ben a keddi és pénteki napokon nem lehetett húst vásárolni. A hetivásárok számát egyre csökkentették. 1915-ben kolera ütötte fel a fejét a városban. A városban a negyedik gyógyszertár létesítésének jogát Szekér József gyógyszerésznek adományozták.[9]

Magánélete és karrierje igen nagy hullámokat vetett. 1913. január 19-től a református egyház főgondnokának választották meg. Erről az időszakáról Ván Benjámin református lelkész így emlékezett: „*Gondviselésszerű az a tény, hogy az egyháznak ebben a kavargó időben erős jellemű, melegszívű, de vaskezű főgondnoka volt, Schilling Ede polgármester személyében, aki öregember volt ugyan, abban az időben 70 éves volt, de valami csudálatos lángolásé, aki az egyháza iránt végtelen ragaszkodással volt, s öreg lelkipásztorát is igen nagyra becsülte s szerette.*"[10] 1913-ban meghalt dr. Silling első felesége. Dr. Sillinget 1916-ban a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntették ki.[11] Ám előző évben megkezdődött az első nagy látványos meghurcolási kísérlet is ellene. 1915 áprilisában Rékasi Benőné és Kardos Istvánné több társával az alispánnál írásbeli beadvánnyal élt ellene, mivel állításuk szerint a polgármester indokolatlanul leszállította hadiözvegyi segélyüket. A vármegye nem tartotta indokoltnak az eljárást a városvezetővel szemben. Silling feljelentette a hadiözvegyeket rágalmazás miatt. Az eljárás keretében a Budapesti Törvényszék 1916 januárjában Rékasi Benőnét 14 napi

[9] Vö.: Halász – Janó 1965: 67; Nagy Szeder 1993: 171–176; Végső 2014.
[10] Ván 2012: 134.
[11] *Kiskunhalas Helyi Értesítője*, 1916. szeptember 20. 3.

fogházra és 60 korona pénzbüntetésre, Kardos Istvánnét 8 napi fogházra és 40 korona pénzbüntetésre ítélte rágalmazás vétségéért.[12] Az utolsó dualizmus kori választás 1916. november 27-én volt, amely a képviselő-testület választott tagjainak felét érintette: 50 rendes és 25 póttag mandátuma került kiosztásra. Ez újra Sillinget erősítette meg pozíciójában.[13] Sőt, ő maga – szinte példátlan eset – ellenjelölt nélkül lett megválasztva 1916 december végén ismét polgármesternek.[14] Bár a helyettes polgármester az ellenzéki, nála 27 évvel fiatalabb Kolozsváry Kiss István (1874–1928) ügyvéd lett, a választás kapcsán a dühödt ellenzék még anekdotát is terjesztett, ami a néprajzban is megmaradt:

> *Polgármester-választáskor – az első világháború idején - Silling Ede ügyvéd, városatya győzött, szótöbbséggel. Párthívei éljenezték, s le is kezeltek vele. Egyik szavazója azonban tetszés nyilvánítása közben kiböggyentette:*
> *– Nem köllött volna a polgármester úrnak is szavazni!*
> *Silling így felelt: – Hát ki akarhatja jobban, hogy Silling Ede legyen Halas város polgármestere, mint Silling Ede!*[15]

A Tisza-párti városvezető és a 48-as alapokon álló, ellenzéki országgyűlési képviselő, dr. Babó Mihály állandó konfliktusa 1917-re tetőzött be. Ekkor sajtó- és rágalmazási per indult a két köztisztségviselő között. Jellemző, hogy az egész per előzménye egy 1917. nyári képviselő-testületi összeszólalkozás volt, ahol dr. Babó a polgármester nyugdíjazását kezdeményezte.[16] Erre dr. Silling a volt városi főjegyzőt megvádolta, hogy egy rokonát önhatalmúlag, a jogszabályokat önkényesen megváltoztatva városházi tisztségbe helyezte.[17] Dr. Babó a pártja lapjában, a *Halasi Függetlenségi Hírlap* nevű újságban igyekezett cáfolni a vádakat, és a polgármester alkalmatlanságára tett újabb célzásokat.[18] Emiatt dr. Silling feljelentette dr. Babót. A Budapesti Törvényszéken dr. Csáder Gusztáv királyi táblabíró elnökletével volt 1917. szeptember 21–22-én a tárgyalás, ahol a vádat dr. Szolnok Jenő királyi ügyész képviselte. A főtárgyalásra húsz tanút idéztek meg. Végül 1917. október 26-án dr. Sillingnek adtak igazat (B. VI. 1534/18. 1917), mert minden állítását sikerült bizonyítania.[19] Másodfokon 1917. november 8-án ezt helybenhagyták.[20] A helyi kormánypárti sajtó lelkendezve ünnepelt, de Babóékat igen lekezelő módon minősítgette: „*Hát — engedelmet kérünk — de olyan jóakaratú, vagy gyenge agyvelejű ember bizonyára nem fog akadni még dr. Babó Mihály legszűkebb környezetében sem, aki az a nagy lelki vergődésre való magyarázatával a falhoz támasztható lenne.* […]

[12] *Az Est*, 1916. január 23. 12; *Az Ujság*, 1916. április 8. 12.
[13] Végső 2022: 69–83.
[14] *Kiskunhalas Helyi* Értesítője, 1916. december 27. 3.
[15] Nagy Czirok 2002: 96.
[16] *Kiskunhalas Helyi* Értesítője, 1917. augusztus 8. 2.
[17] *Budapesti Hírlap*, 1917. szeptember 21. 9.
[18] *Halasi Független Hírlap*, 1917. augusztus 4. 1.
[19] *Az Est*, 1917. október 13. 5.
[20] *Kiskunhalas Helyi* Értesítője, 1917. november 14. 3.

*Mikor dr. Babó Mihály panasza annak idején az ügyészséghez beadatott, az ügyész úr már az egyoldalúan elébe terjesztett tényekből is kellemetlen illatúnak találta ezt az egész becsületreparálási buzgólkodást.*"[21]

Dr. Babó és társai nem hagyták magukat, és 1917 végétől ismét támadást intéztek a vármegyénél dr. Silling ellen. Számtalan szabálytalanság és visszaélés került ekkor a Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegyei Közigazgatási Bizottság elé: Az 1916. évi képviselő-testületi választás közhirdetményét utólag terjesztette a képviselők elé (PPSK 34518/1916. kig. 11. határozat). 1917-től nem osztotta be a képviselőket szakosztályokba, bizottságokba. Az 1917. évi virilisek és pótvirilisek listáit sem hirdette ki. Az 1915., az 1916. és az 1917. évi tavaszi rendes közgyűléseket nem hívta össze. 1916-ban a város aggasztó anyagi helyzete miatt megválasztott 10 fős rendkívüli bizottságot nem hívta össze. Az 1917. évi költségvetést nem készítette elő. Az Pesti Hazai Első Takarékpénztártól felvett 105.000 korona hitel fedezetéül a városi kezelésben lévő ingatlanok egy része zár alá került. A hadikölcsönöket a város főkönyvileg nem vezette. A segélyekről nem vezettek számadást. A hadba vonult városi főmérnök és más tisztségviselők helyettesítését nem oldotta meg. A hivatali munkatorlódás állapotával nem tudott mit kezdeni. A városi szolgák részére járó családi pótlékot 1913-tól nem utalta ki. Elintézte, hogy régi jó barátait, ügyvéd munkatársait: dr. Szabó Fülöp kiskunhalasi és dr. Fazekas Lipót kalocsai kollégáját ne hívják be katonának. Állítólag hamisított adatok révén sikerült ez utóbbit megvalósítania.[22]

A törvényi háttere az eljárásnak igencsak erős volt.[23] A 1886. évi XXII. törvénycikk a községekről 98. §-a egyértelműen fogalmazott: „*Ha a 91. § értelmében elrendelt vizsgálatból az tűnik ki, hogy súlyosabb beszámítás alá eső és ennélfogva magasabb pénzbirság kiszabását, vagy esetleg a hivatalvesztést is maguk után vonható oly vétségek forognak fenn, melyeknek megfenyítése a főszolgabírónak, rendezett tanácsú városokban a polgármesternek, továbbá az alispánnak a 96. §-ban megszabott hatáskörét túlhaladja: a) a főszolgabíró, illetőleg polgármester az általa teljesített vizsgálat iratait az alispánnak küldi meg, ki, ha szükségesnek látja, pótvizsgálatot rendel el és a vizsgálat eredményéhez képest elsőfokúlag határoz, mely alkalommal, tekintet nélkül a 96. § rendelkezésére, az illető rendezett tanácsú városi előljáró, segéd- és kezelő-személyzeti tag ellenében is alkalmazhatja a 95. § b) pontjában említett büntetéseket; A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának határozata a belügyminiszterhez felebbezhető.*"[24] A 95. § a büntetésekről ad támpontot a jogszolgáltatásnak: „*A vétkes elöljáró, valamint a segéd és kezelőszemélyzet tagja a vétség fokozatához képest: b) súlyosabb vétség, vagy a vétség ismétlése esetén úgy kis- és nagyközségekben, mint rendezett tanácsú városokban 25, illetőleg 50 forinttól 500 forintig terjedhető pénzbirsággal* vagy hivatalvesztéssel is büntettethetik."[25] A 90. § is világosan adott helyt a szabálytalanságok büntetésének*:* „*A*

[21] *Kiskunhalas Helyi* Értesítője, 1917. november 28. 3.

[22] MNL PVML IV. 409. a. 1920/2428. sz. i.

[23] Vö.: Imre 2002.

[24] 1886. évi XXII. törvénycikk a községekrőlhttps://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=88600022.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D32 – utolsó letöltés: 2026. január 22.

[25] 1886. évi XXII. törvénycikk a községekrőlhttps://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=88600022.

*községi elöljáróság, valamint a segéd- és kezelőszemélyzet bármely tagja ellen fegyelmi eljárásnak van helye: a) ha megsérti vagy hanyagul teljesiti a törvényben és szabály- vagy kormányrendeletekben megszabott kötelességét, vagy azok teljesitésére, betegség esetét kivéve, képtelennek bizonyul.*"[26]

Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Közigazgatási Bizottsága a Nemzeti Munkapárt hívének számító, Tisza István rokonságába tartozó Patay Tibor főispán elnökletével tartotta rendes havi ülését 1918. augusztusban. Dr. Silling ügyében végül dr. Székely György vármegyei tiszti főügyész indítványára a hivataltól való felfüggesztést mondta ki a közigazgatási bizottság 1918. augusztus 8-án: „*a községi törvénynek nincs olyan szakasza, amelyet a polgármester meg ne sértett volna.*"[27] A vita után a közigazgatási bizottság 6 szavazattal 1 ellenszavazat ellenében függesztette fel a polgármestert hivatalából.[28]

A felfüggesztést követően 1918 augusztusától az ellenzék került pozícióba Kiskunhalason, egészen az 1930-as évekig. Kolozsváry Kiss István helyettes polgármester vette át a város ügyeinek irányítását. Az ügyek átadása meglehetősen méltatlan levelezés keretében ment végbe. Kolozsváry Kiss István (48-as) polgármester-helyettes, későbbi kisgazda politikus: „*Távol áll tőlem a szándék, hogy ügyvéd urat hivatalos iratoknak magánczélokra való felhasználásával meggyanúsítsam, de kénytelen vagyok ügyvéd úrhoz ilyen irányú felhívást intézni...*" Silling Ede válasza: „*Visszautasítom azt a gyanúsítást, hogy én hivatalos iratokat vagy az irattárból vagy Levéltárból magánlakásomra elvittem volna...*"[29]

Az „ellenzéki" sajtó gunyoros cikke tovább mérgezte a helyzetet, amelyben tovább támadták a már felfüggesztett dr. Sillinget. A hangnem nem változott, sőt szította a hangulatot: „*A városházánál a polgármester személyét illetőleg beállt változás az azóta eltelt tíz nap leforgása alatt is lényeges változást idézett elő, amely kedvező feltevést enged arra, hogy új és jobb korszak áll be a város közigazgatásában, melyet a volt polgármester lebénított azzal, hogy zsarnoki hatalmat követve, nem engedte érvényesülni tiszttársainak erejét, tehetségét s ránehezedve azokra és az ügyekre melyekből azonban évekre visszamenőleg több ezret elintézetlenül hátralékként hagyott vissza a polgármester, az őt megilletett intézkedett teljhatalommal, úgy azonban, hogy a felelősséget elhárítandó, egy-egy közbeeső intézkedést, vagy utólag az intézkedés tudomásul vételét megengedte a tanácsnak, mely azonban a polgármester túlzásba vitt befolyása folytán nem tudott, nem mert úgy határozni.* […] *A. polgármester változás úgy látszik felszabadította a tisztviselők cselekvési erejét, igyekezetét s azok kézzel foghatóan be akarják bizonyítani azt, hogy tettre és alkotásra képesek, s azt, hogy ebben eddig éppen a polgármester gátolta meg őket, akinek pedig a tisztviselőkben rejlő szellemi erőt és képességet értékesíteni kellett volna a város és a közönség érdekében. Fiatal erő váltotta fel a polgármesteri székben az öregség*

TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D32 – utolsó letöltés: 2026. január 22.

[26] 1886. évi XXII. törvénycikk a községekről https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=88600022. TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D32 – utolsó letöltés: 2026. január 22.

[27] MNL BKVML V. 273. b.1918/16313.

[28] MNL BKVML V. 273. b.1918/16313.

[29] MNL BKVML, Kiskunhalas V. 273. b. 1918. sz. i.

*gyengeségeivel terhelt eddigi polgármestert, kell, hogy mindenekelőtt rendet teremtsen, s előkészítse az alkotás lehetőségét. Nyugodt lehet, hogy közjóra irányuló működésében számíthat nemcsak a hivatalos tényezők, hanem általában a közönség jóakaratú támogatására, mert mindenkinek tudnia kell, s vele együtt minden komoly gondolkodású ember tudja azt, hogy üdvös eredmény csak úgy érhető el, ha elöljáróság és közönség egymást megértve, egymást támogatva vállvetve dolgozik a város ügyeiben.*"[30]

Nagyon röviden tekintsük át a dualizmus korában szintén a felfüggesztés büntetésével sújtott tisztségviselők sorát. Pontos országos statisztika nem áll rendelkezésre, egyetlen számadatként a háborús években jelentősen megnőtt a tisztségviselők ellen indított fegyelmi eljárások száma a hadigazdálkodás nehézségei miatt.[31] Jól láthatóan sem a vármegye, sem más országos hivatal nem volt tekintettel a politikai elkötelezettségre. A sajtó által hozzáférhető adatok révén látható, hogy a korabeli Magyarország területén nem volt jellemző ez az eljárás ilyen magas tisztségben lévőkkel szemben, de nem csupán dr. Silling szenvedte el ezt az ítéletet. Az evangélikus Balla Jenő nyíregyházi polgármester „katolikusellenes"[32] cikket írt, mivel a harangrekvirálások kapcsán úgy érezte, hogy egyházát hátrányos megkülönböztetés érte. A Szabolcs Vármegyei Közigazgatási Bizottság, Mikecz Dezső alispán vezetésével 1917 áprilisában felmentette a „hitvitázó" városvezetőt.[33] Dr. Rezuha István verseci polgármester közellátási ügye 1916 végén borzolta a kedélyeket. Az Országos Közélelmezési Hivatal elnöke 1916 novemberében függesztette fel a közélelmezési szolgálat ellátása terén tanúsított késedelmes eljárása miatt.[34] Zilahi Sebess Andort, Torda r. t. város polgármesterét konkrétan a határrendőrség tartóztatta le 1917 júliusában. Más tisztségviselőkkel, személyekkel szemben vásárlási igazolványok körüli botrányok okán indult eljárás a Belügyminisztérium, majd a vármegye bevonásával. Közélelmezési visszaélések miatt – amelyekből a később szabadlábra bocsátott Zilahi Sebess 14 ügyet elismert – Torda-Aranyos vármegye alispánja, magyarzsákodi dr. Horváth Miklós felfüggesztette az állásából Zilahit.[35] Ezekből az ügyekből is jól látható, hogy a vármegyék és az országos hatóságok is 1916 és 1917 között komoly vizsgálatokat indítottak a visszaélések, közélelmezési és egyéb háborús ügyek kapcsán. A hivatali fegyelem fellazulása mellett a politikai csatározások egyik eszköze is lehetett ez a fajta eljárás. A korszak törvényei (különösen az 1886. évi XXII. törvénycikk a községekről, illetve az 1912. évi LXIII. tc., a kivételes hatalmi törvény) ugyan szigorúan büntették a hadviselés érdekét sértő cselekményeket (készletvisszatartás, rekvirálások körüli és közélelmezési visszaélések, katonaállítás és felmentések, hadisegélyek és segélyezési csalások stb.), a gyakorlatban a felelősségre vonás nehézkes volt.[36]

[30] *Halasi Független Hírlap*, 1918. szeptember 21. 1–2.
[31] Vö.: Puskás 2009. illetve Imre 2022.
[32] *Hátrább az agarakkal* címmel jelent meg a cikke. *Nyírvidék*, 1917. április 3. 3.
[33] *A felmentett nagyharangért felfüggesztették a polgármestert – Közigazgatási tragikomédia Nyíregyházán. Az Est*, 1917. április 6. 3.
[34] *Népszava*, 1916. november 21. 8.
[35] *Pesti Hírlap*, 1917. július 12. 11.
[36] Imre 2002.

1918-tól dr. Silling újra a református egyház főgondnokaként szolgálta a közösséget. Részben Szilády Áron lelkész személyes védelmét érezhette a városban reá támadókkal szemben. Ezzel a református egyházvezetés nagy terhet vett a nyakába, és az agg lelkipásztor ellen is támadások indultak.[37] Nem világos, hogy dr. Sillingnek menekülnie kellett, vagy túszul ejtették a kommün alatt, de mindenesetre 1919. augusztus elején tért haza megalázottan.[38] 1920 novemberében újraházasodott a nála közel 40 évvel fiatalabb Jeremiás Emmával. A helyi sajtó kifejezetten nagy figyelmet szentelt az eseménynek. Így számoltak be az eseményről: „*Csütörtök délelőtt 11 órára volt kitűzve a városi anyakönyvi hivatalban a polgári házasság- kötés, amelyet Molnár Mihály városi főjegyző végzett. A pontosságáról mindég ismert Silling Ede polgármester és bájos, ifjú menyasszonya a két tanúval, Somlyó József takarékpénztári igazgatóval és Ván Benjámin ref. segédlelkésszel pont 11 órakor érkezett két hintón az anyakönyvvezetői hivatal elé, amelynek belső hivatalos szobájában folyt le a polgári aktus. A „Halasi Újság" képviseletében még Karácsonyi Aladár dr. szerkesztő volt csak jelen a házasságkötésen.* [...] *A hivatal szolgája Molnár főjegyző vállára akasztja az anyakönyvvezetők nemzeti színű szalagját. Megkezdődik a funkció.* […] *Minden szavából melegség árad ki: Nagyon röviden, csak annyit kívánok mondani, hosszúéletűek, egészségesek és boldogok legyenek. Silling éles esze röptében felfogja Molnár gondolatát és legott megjegyzi: Én legjobban az utóbbit kívánom. Ezután jönnek a gratulációk. A Halasi Újság szerkesztőjének gratulációjában előfordul az Isten szó, mire Silling megjegyzi: — Az Isten jó, csak az emberek rosszak.*"[39]

Az állandó hivatali és emberi küzdelmekben megfáradtan egyházi főgondnoki tisztéről 1921. május 8-án mondott le. 1923 márciusában hunyt el gyomorrákban. Nekrológjában, a temetéséről írt szövegben így emlékeztek meg róla: „*Alkotott, épített és szorgosan munkálkodott. Fanatizmusa mély és hőforrásból eredt, mely szinte kiapadhatatlan volt. Gazdagon jött a polgármesteri székbe és szegényen távozott - szólt plasztikus tömörséggel Molnár Hugó.* […] *A régi, magyar közhivatalnok típusához hasonlóan ő is csak anyagilag leromlott, szegényebb lett polgármesteri állásában.* […]" „*Silling Ede tetemeit már a csendes anyaföld takarja. Az örök béke honába távozott a harcz, az alkotás embere. Szeretnénk, hogy emlékét kegyelettel őrizné meg a város lakossága, melynek egyik kimagasló egyénisége volt. Lehettek hibái, lehettek gyarló tulajdonságai — hisz ember volt is — de e fölött már az örök Mindenható van hivatva ítéletet mondani. Engesztelje ki halála ellenségeit, feledje mindenki a harczos múltat és tekintse azt, hogy Silling Ede harczos, igaz híve volt egyházának, városának egyaránt — amit tett, azért cselekedte, mert szentül hitt azoknak igazságában és mindenkinek tisztelni kell az igaz meggyőződés bajnokait.*"[40]

Közvetlen politikai ellenfele, a nála tíz esztendővel fiatalabb dr. Babó Mihály is még az évben, 1923 júliusában hunyt el. A helyette a polgármesteri hivatal élére került

[37] Szilády, Silling és Ván ellen áldatlan hajsza. *Halasi* Újság, 1920. augusztus 18. 2.
[38] Ván 2012: 151–154.
[39] Silling polgármester esküvője. *Halasi* Újság, 1920. november 27. 2.
[40] Silling Ede temetése. *Kiskunhalas Helyi* Értesítője, 1923. március 31. 1.

sokkal fiatalabb Kolozsváry Kiss Istvánt pedig megromlott egészségügyi állapota miatt még 1923 elején nyugdíjazták. Elmondható, hogy dr. Silling Ede egy nagy teherbírású, hatalmas ambíciókkal rendelkező, megosztó személyiség volt. Hasonlóan, mint viharos magánélete, a városvezetői tevékenysége is több kérdést vet fel. A belügyminiszteri jelentések szerint a háborús években, különösen 1916-tól, megsokszorozódott a fegyelmi eljárások száma a hadigazdálkodás nehézségei miatt. A hatóságok pártpolitikától függetlenül eljárást indítottak a szabálytalankodások eseteiben. Dr. Silling jogi végzettsége, háttere ellenére a polgármesteri hivatali működése számos problémát okozott. Szabálytalan ügyvitel, hanyag adminisztráció jellemezte ténykedése egyes időszakait. Nem volt konfliktuskerülő. Perei és az eljárás ellene jól mutatja, hogy nem futamodott meg az ellenfelei és a támadások elől, és többször ő maga is kezdeményezett. Ám az 1910-es évek végére a világháború adminisztrációja felőrölte a hivatala energiáit. A kontrollt veszített polgármester ráadásul személyes kapcsolatait is előtérbe helyezte.

## Források

Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Vármegyei Levéltár (MNL PVML)
IV. 409. Jánoshalmi járás állatorvosának iratai, 1942–1949
V. 273. Kiskunhalas Város Tanácsának iratai (1872-1945)

*Budapesti Hírlap*, 1917
*Az Est*, 1916, 1917.
*Halasi Független Hírlap*, 1917, 1918.
*Halasi Újság*, 1920.
*Kiskunhalas Helyi Értesítője*, 1909, 1916, 1917, 1923.
*Kun Halas*, 1881.
*Népszava*, 1916.
*Nyírvidék*, 1917.

## Hivatkozott irodalom

Alabán Péter 2005: Kiskunhalas társadalma a dualizmus idején és a Horthy-korszakban. In: Ö. Kovács József – Szakál Aurél (szerk.): *Kiskunhalas története 3. Tanulmányok Kiskunhalasról a 19. század közepétől a 20. század közepéig*. Kiskunhalas, 447–528.

Gszelmann Ádám 2004: *A Szilády Áron Református Gimnázium története* – A kiskunhalasi református egyház oktatási intézményei 1664–2004 – A kiskunhalasi református oktatás 340. évfordulója és a kiskunhalasi református gimnázium újraindításának 10. évfordulója alkalmából. Kiskunhalas.

Gszelmann Ádám 2005: Országgyűlési képviselőválasztások Kiskunhalason 1848–1945. In: Ö. Kovács József – Szakál Aurél (szerk.): *Kiskunhalas története 3.* Tanulmányok Kiskunhalasról a 19. század közepétől a 20. század közepéig. Kiskunhalas, 777–897.

Halász Géza – Janó Ákos 1965: Kiskunhalas története a felszabadulásig. In: Janó Ákos (szerk.): *Kiskunhalas.* Helytörténeti monográfia I. Kiskunhalas, 32–71.

Imre Miklós 2022: Az I. világháború hadigazdálkodásának közjogi alapjai – Továbbá a háborús gazdaságirányítás néhány jellemzője Magyarországon. In: Koltay, András; Gellér, Balázs (szerk.): *Jó kormányzás és büntetőjog: Ünnepi tanulmányok Kis Norbert egyetemi tanár 50. születésnapjára*. Budapest, 279–305. https://doi.org/10.36250/01062_21

Nagy Czirok László 2002: *Kiskunhalasi krónika*. Kiskunhalas.

Nagy Czirok László – Vorák József 1965: Nagyjaink. In: Janó Ákos (szerk.): *Kiskunhalas.* Helytörténeti monográfia I. Kiskunhalas, 352–378.

Nagy Szeder István 1993: *Kiskun-Halas város története oklevéltárral* – A Redemptio Utáni Kor 1745-től. Kiskunhalas.

Puskás Julianna 2009: Adatok a hadigazdálkodás kialakulásához és rendszeréhez Magyarországon az első világháború idején. In: Szabó Dániel (szerk.): *Az első világháború.* (Nemzet és Emlékezet) Budapest, 706–719.

Thorma Gábor 2012: *A Thorma család krónikája*. München–Kiskunhalas.

Ván Benjámin 2012: *Szilády Áron élete*. Kiskunhalas.

Végső István 2014: Kiskunhalas és az első világháború. *Bácsország*, 2014. (70.) 3. 14–16.

Végső István 2022: „Két város" – Polgármesterek és helyi választások Cegléden és Kiskunhalason, 1920–1929. Múltunk (33.) 2. 69–83. https://doi.org/10.56944/multunk.2022.2.4